

KRÁŇSKO

zeměrozkošných alpských jezer (Bledské, Belapečské, Bochyňské atd.) a velkolepých vodopádů (Peričnik, Savica, Vintgar a j.) —

země nádhery alp Julských, Kamnicko-Saviňských, Karavanek a malebných horských údolí, protékajících bystřinami —

země krápníkové báje podzemních jeskyní (Postojenské, Malootocké a j.)

Letní sídla: Bled, Bochyňská Bistrica, Begunje, Dovje, Kamnik, Kráň, Kranjska Gora, Škofja Loka, Toplice a j. v.

Deželna zveza za pospeševanje prometa tujcev.

na Kranjskem

(Zemský svaz pro povzbuzení návštěvy cizinců v Kráňsku)

== podává bezplatně informace o cestování a ubytování v Kráňsku. ==

KANCELÁŘ:

Lublaň (Ljubljana) Miklošičova cesta 10, nádvoří hotelu Lloyd, naproti hotelu Union.

Úřední hodiny: od 3 do 5 odpol. —
Dopisuje se česky.

Frant. Skumavc, lidově Šmerc,

horský vůdce pro Julské Alpy a Karavanky,

doporučuje

== výletníkům a turistům ==

svůj nejlépe upravený

hostinec v Mojstraně u Dovje.

Výborná jídla i nápoje. — 12 pokojů s jedním nebo dvěma ložema.

Důležité na cestu.

Přesné kapesní hodinky remont. s budíčkem, zvukového zvonkového hlasu. — Pedometry. — Přesné hodinky »Ordre« antimagnetické. Cenník zašle

OTOKAR ŠTASTNÝ,

Praha, Celetná ulice, u pražské brány.

Tiskem »Unic« v Praze. — Nákladem českého odboru slov. alp. družstva.

ALPSKÝ VĚSTNÍK

ORGÁN

ČESKÉHO ODBORU SLOVINSKÉHO ALPSKÉHO DRUŽSTVA

ALPSKÝ VĚSTNÍK vychází prvního dne každého měsíce, vyjímajíc červen, červenec, srpen, září, a zasílá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok 3 K, pro členy klubů turistických 2 K. — Věstník vydává český odbor slov. alpského družstva řízením Dra. Bohuslava Franty na Smíchově, Ferdinandovo nábreží č. 12. — Dopisy týkající se administrace Alpského Věstníku budtež adresovány: Praha-III., Kampa 513. — Zakládající členové odboru platí 60 korun jednou pro vždy. Skuteční členové platí ročně 6 korun (první rok kromě toho 2 koruny zápisného). Příspěvky zasílají se českému odboru v Praze 1947-II.

ČÍSLO 7.

DUBEN 1909.

ROČNÍK XI.

Darwin alpista.

Doc. Dr. Vladislav Růžička.

Dne 12. února slavili jsem výročí 100letých narozenin velkého přírodopytce D a r w i n a. Oceňovati význam jeho díla na tomto místě nebylo by vhodné. Než — je zajisté zajímavé, že i my, kteří se přiznáváme k obci alpistů, u nás ještě příliš málo rozšířené, máme důvod, abychom se D a r w i n e m zabývali. D a r w i n - a l p i s t a je ovšem thema, jehož se dosud nikdo nedotekl. Hlavní příčinou toho je několik okolností.

Předně ta, že D a r w i n neprovozoval alpism nikdy jako sport, ač dlužno jej čísti mezi „first climber“, kterážto okolnost však nikterak nebyla na újmu jeho nadšení a jeho lásky k horám.

Druhá ta, že D a r w i n nebyl nikdy v Alpách; jeho výstupy jsou vesměs exotické. Možná souditi, že příčinou toho byla jediné choroba, která zachvátivši jej záhy po jeho cestě kolem světa držela jej ve spárech po celý další život a připoutala jej k nejužšímu okrsku jeho domova.

Třetí ta, že D a r w i n náleží mezi časně pionýry alpismu; v době, kdy on výstupy své konal, sport alpský ani jeho krajany ještě nebyl vynalezen, a poněvadž D a r w i n o v i alpism nebyl cílem pro sebe, zapomněla historie alpismu jeho výkonů. Je to dosti podivuhodno, poněvadž zejména německý alpism historii svou sledoval značně daleko zpět, a jsou v Německu někteří, kteří alpism chtěli posaditi na trůn vědy. Tam, kde o nezralých mladíčcích píší se celé knihy, poněvadž jejich ideálem bylo slézt první kolmou stěnu, kterou spatřili, ač na ni byl pohodlný přístup s druhé strany, není ničeho známo o alpistu D a r w i n o v i, ač tento o svých výstupech zanechal obsažné zprávy.

S tím ale, možná, souvisí čtvrtá příčina, pro kterou o alpismu D a r w i n o v e se mlčí; totiž nedostatečná znalost jeho spisů. Tak mnohý z odpůrců i přívrženců D a r w i n o v ý c h má jméno jeho stále na rtech, aniž by byl do jeho spisů nahlédl; mnohý změnil by své mínění, kdyby tak učinil.

Mluví však o alpismu *Darwinovu*, jako by byl věcí obecně známou. A přece třeba teprve dokázat, že byl alpistou.

Doklady toho najdeme v jeho cestopisném díle: „*Journal of researches into the natural history and geology of the countries visited during the voyage of H. M. S. „Beagle“ round the world.*“ *) Z každé stránky této knihy, obsahující tolik krásných pozorování a plné svěžích, živého líčení, mluví ona láska ku přírodě, která je prvním předpokladem alpismu.

I nepatrné jevy, jichž průměrný cestovatel ani si nepovšimne, poutají pozornost *Darwinovu* a fantazie jeho hned spíná pozorování na pozorování a dospívá k výkladu jich. Podobá se v tom v mnohém ohledu svému kolegovi (i přírodopycem i alpismem) *Tyndallov*i, jež ku př. bublání potůčku přimělo k přemýšlení o příčinách tohoto úkazu.

V 6. kapitole zmíněné knihy nacházíme prvou zmínku o výstupu na hory. Cestou do Buenos Ayres vypravil se *Darwin* 8. září do pohorí Sierra de la Ventana u Bahia Blancy; výšku jeho odhaduje *Fitz Roy* na 3500 stop. „Nemyslím, že by před mým příchodem nějaký cizinec byl na tuto horu vystoupil“ praví *Darwin*; a věta ta mluví pro nás alpisty za celé knihy. Nesmímeť zapomenouti, že výstup konán r. 1832.

„Jízda stala se zajímavou, jakmile hora počala projevovati svou pravou podobu. Když jsme se dostali k patě hlavního hřbetu, měli jsme velké potíže s nalezením vody a domnívali jsme se, že jí budeme muset v noci postrádati. Konečně našli jsme jí trochu, když jsme si horu lépe prohlédli, neboť potoky byly pohrobeny a v lomivém vápenci a uvolněné tříšti ztraceny i na vzdálenost několika set kroků. Pochybuji, že by příroda byla kdy vytvořila osamělejší, opuštěnější houf skal; právem nese jméno *Hurtado*, t. j. opuštěná. Hora je strmá, neobyčejně rozervaná — cizokrajný pohled na tuto horu kontrastuje s okolní rovínou, moři podobnou, která nejen sahá až k její strmější straně, ale dělí i rovnoběžné hřbety horské.“ Příštího dne (9. září) přiměl mne vůdce k výstupu na nejbližší hřbet, domnívaje se, že mne dovede k oněm čtyřem hrotům, jež věncí vrchol. Šplhání po těchto drsných skalínách bylo velmi únavné; byly tu takové zářezy, že často to, co jsme v pěti minutách dobyli, v šesté bylo ztraceno. Když jsem konečně dospěl na hřeben, shledal jsem k své nelibosti, že mne od oněch čtyř vrcholů dělí strmé údolí tak hluboké jako okolní rovina, jež horský hřeben přímo přetínalo. Údolí to je velmi úzké, má však ploché dno a tvoří krásný přechod pro koně Indianů, spojující roviny na severu a jihu horského řetězu.“ Překážka tato *Darwin*a neodstrašila; sestoupil do údolí a vystupoval na druhé straně k vrcholu. „Bylo již pozdě a tato část hory byla příkrá a rozervaná jako předešlá. O dvou hodinách byl jsem na vrcholu druhého hrotu, kamž jsem se po mnohých obtížích dostal; každých dvacet

*) Vyšlo v něm. překladech *Carusovu* a *Diffenbachovu*; do češtiny není přeložen ani jediný ze spisů *Darwinových*; všelijaká laskaví nebo selskáni smet překládá se i několikrát.

kroků chytla mne křeč do obou lýtek, takže jsem se obával, že nebudu moci sestoupiti.“ Jak málo byl *Darwin* sportmanem v moderním smyslu, praví nám věta: „Vzdal jsem se proto obou vyšších vrcholů. Byly jen o málo vyšší a účel geologie byl dosažen, takže pokus nestál za další námahu.“ Ale byl přece alpistou. Neboť, ač praví: „v celku mne tento výstup zklamal. I vyhlídka byla nepatrná; rovina jako moře, ale bez jeho nádherné barvy a určitého obrysu,“ přece dodává: „Nicméně byla scéna nová a malé nebezpečí ji kořenilo jako sůl maso.“ Ke konci něco pro naše „bivakisty“. „Se západem slunce dosáhl jsem našeho ležení, popíjel náležitě maté, kouřil mnoho cigaret a upravil si brzy lože. Vítr byl prudký a studený, ale nikdy nespál jsem lépe.“

12. září píše zase: „Z jitra vyjeli jsme si k několika sousedním vrchům, abychom si krajinu přehlédl.“

Deset dní později pak vidíme *Darwin*a opět těšiti se z požitků rozhledu s výše *Sierry del Pedro Flaco*: „Pohled na Rio Negro se *Sierry* byl nejmalebnější, jež jsem dosud viděl. Široká, hluboká a dravá řeka vinula se kol úpatí skalnatého strmého útesu; pruh lesa táhl se podle jeho břehu a obzor byl ohraničen vzdálenými vlnitými zvyšeninami travnaté roviny.“

Pak je dlouhá pauza, půl roku věnováno obsáhlým studiím; až teprve pod datem 24. dubna 1833 potřeba geologického výzkumu vedle *Darwin*a zase k potulkám do hor v okolí *St. Cruz* v *Patagonii*, nedaleko již průlivu *Magellanova*; odbývá je však stručně: „Mezitím, co jsem některými z úzkých těch a skalnatých průsmyků vystupoval —“

Za to cítíme s ním mocné vzrušení alpisty, když zaznamenává 29. dubna: „S výšiny pozdravili jsme radostně bílé vrcholy *Cordiller*, prokukující příležitostně z obalu temných mraků —“ a naopak 4. května zklamání alpisty, když velitel výpravy pro nedostatek proviantu nařídil návrat k lodi: „Údolí rozšiřovalo se v této hořené části v širokou kotlinu, bylo na sever a na jih ohraničeno čedičovou tabulovinou a před sebou mělo zasněžené vrcholy *Cordiller*. Než pohled na tyto velkolepé hory působil nám hoře, neboť byli jsme nuceni, podobu a ráz jich pozorovati z dále, kdežto jsme doufali, že státi budeme na jich hřebenech a pohlížeti dolů do roviny.“ Tato slova samojediná stačí k tomu, aby charakterisovala *Darwin*a jakožto náruživého alpistu. Přání jeho bylo splněno později.

Výprava „*Beagle*“ obrátila se zatím k *Ohnivě zemi*; *Darwin* líčí ji (v druhé polovici prosince) jako zemi hornatou, jež údolí pokrývá moře. „Boky hor jsou, vyjma stranu západní, vysazenou větrům, od hladiny vodní počínaje kryty velkými lesy. Stromy sahají do výše 1000—1500 stop, na to následuje pruh rašelinovité půdy, pokrytý malými alpskými rostlinami a potom linie věčného sněhu.“ „Nemáje naděje, že bych mohl proniknouti lesem, sledoval jsem řečiště horského proudu. Z počátku jsem se pro vřodopády a množství odumřelých stromů sotva dostával ku předu, ale pak se řečiště rozšířilo — Hodinu stoupal jsem po rozervaném skalnatém břehu a byl jsem velkolepostí scény hojně odměněn. Temná hlubina rokle jevila všude příznaky násilných převratů. Po každé straně ležely nepravdělná skaliska a vyvrácené stromy,

jiné stály sice ještě, ale byly veskrze ztrouchnivělé a blízké pádu. Propletená massa ještě se zelenajících a již padlých stromů připomínala mi lesy mezi obratníky, ale přece byl tu rozdíl: v této tiché pustině zdála se převládati smrt nad životem. Šel jsem podél proudu až k místu, kde velká horská strž obnažila horu na jistou vzdálenost. Tak dostal jsem se značně vysoko a měl dobrý pohled na okolní lesy.“

20. prosince zaznamenává Darwin následující výstup. Absolutní výška hory není sice velká, ale dlužno mít na mysli, že jde o výstup od hladiny mořské, a dále třeba uvážit zeměpisnou šířku a plynoucí z ní klimatické poměry místa. „Jedna strana přístavu (Good Success) je tvořena vrchem 1500 stop vysokým, jež kapitán Fitzroy nazval po Siru J. Banksovi, na paměť nešťastné jeho exkurse, jež stála dva členy společnosti život a dra Solandera sotva ušetřila. Sněhová bouře, jež neštěstí způsobila, strhla se prostřed ledna, jenž odpovídá našemu červenci, a v šíři odpovídající Durhamu!*) Byl jsem žádostiv dosíci vrcholu toho, chtěje sbírat alpské rostliny, jichž v spodní části nebylo. Šli jsme podél proudu jako předešlý den, až zanikl a my byli pak nuceni nazdař bůh mezi stromy prolézati. Stromy ty byly následkem vysokého stanoviště a vlivem prudkých větrů nízké, tlusté a zkřivené. Konečně dosáhli jsme místa, jež ze vzdáli vypadalo jako koberec zeleného drnu, ale ve skutečnosti k naší zlosti bylo jen hustou massou buků asi 4—5 stop vysokých. Stálý při sobě hustěji než zimostřáz našich zahrad, i byli jsme nuceni plochý, zrádný povrch jich přelézati.***) Ještě něco dále dospěli jsme na rašelinu a pak na nahé břidloví.

Horský hřbet spojoval vrch tento s jiným několik mil vzdáleným a vyšším, na němž ležel na několika místech sníh. Ježto den ještě příliš nepokročil, usnesl jsem se jíti tam a cestou sbírat. Byla by to bývala velmi těžká práce, kdyby se tu nebyla našla dobře vyšlapaná přímá stopa *guanaků****); neboť tato zvířata jdou jako ovce vždy touž linií. Dosáhnuvše vrchu shledali jsme, že je nejvyšší v celém sousedství a že vody tekou v opačném směru do moře. Měli jsme dalekou vyhlídku na okolní zemi; na sever prostírala se bažinná slatina, ale na jih byla scéna divoce velkolepá, jaká se hodila pro *tierra del fuego* (ohnivou zemi). Spočívala v tom jakási tajuplná velikost, viděti horu za horou s hlubokými údolímí mezi sebou, vše potopeno v tlustou, tmavou massu lesní. Atmosféra zdá se též v tomto podnebí, kde bouře jde za bouří s lijákem a krupobitím, temnější než jinde. Hledíme-li v průlivu Magellanovu od Port Famine přímo na jih, tu zdá se, že vzdálené průlivy mezi horami pro svůj zasmušilý vzhled vedou za hranice tohoto světa.“

Že Darwin prožíval v horách vedle požitků vědeckých i estetické, že tedy měl v sobě, co požadujeme od alpisty, dokazuje vedle již uvedených výroků tento záznam z 29. ledna 1834 (z Beagle Chan.) „Krajina stala se ještě velkolepější než dříve. Vysoké hory po straně

*) v Anglii.

**) Jako se nám často stává s kosodřevinami (viz na př. Čermákův popis výstupu na Fünfspic, Alp. Věst. r. IV. 1904).

***) *guanako* zastupuje v jižní Americe kamzika.

severní tvoří žulovou osu či páteř celé země. Byly pokryty širokým pláštěm věčného sněhu a bezčetné kaskády vlévaly své vody lesy do úzkého průlivu. Na některých místech sahaly velkolepé ledovce s boků hor až k okraji vody. Není nic krásnějšího k spatření než beryllová modř ledovců, zejména když ji srovnáme s mrtvou bělí sněhové plochy. Když sřítily se kusy ledovce do vody, vzdalovaly se, plující, a kanál poskytoval se svými plovoucími ledovými horami pohled polárního moře v malém.“

Zápis z 1. června 1834 je z průlivu Magellanova a sice z Port Famine, kde nastávající zima poskytla ještě několik krásných dnů. „Jednoho z nich skýtala hora Sarmiento, asi 6800 stop vysoká, nádherný pohled. V krajinách Ohnivé země často jsem se podivil nepatrné zdánlivé výši hor skutečně vysokých. Snad závisí to od toho, že je celá massa hory od vrcholu až k okraji vody najednou viditelná. Viděl jsem jednou horu, nejprve z průlivu Beagle-na, odkud bylo viděti celý svah od vrcholu až k patě a pak z Ponsonby-sundu přes několik za sebou běžících horských hřbetů, a bylo zvláštní, jak vysokou se zdála v tomto případě, kdy každý nový stupeň připouštěl možnost odhadnutí vzdálenosti.“

Dále vypráví Darwin o svém výstupu na horu Taru, 2600 stop vysokou, nejvyšší bod v okolí Port Faminu. „Je-li jsme člunem až k patě hory (ne však k nejlepšímu místu) a počali vystupovati. Les počíná na hranici přílivu, a během prvních dvou hodin vzdal jsem se veškeré naděje, že dosáhnou vrcholu. Les byl tak hustý, že jsme se musili stále řídit kompasem, neboť každá pozemní orientační pomůcka byla nám vzata. V hlubokých roklích šla pustota krajiny smrti podobná nade všečen popis. Venku fičel bouřlivý víchř, ale zde v hlubinách ani váneček nepohnul listy nejvyšších stromů. Každá část byla tak zasmušilá, studená a vlhká, že ani houbám, mechům nebo kapradím nemohlo se dařiti. Bylo sotva možno údolímí dále se plížiti, tak byla zabarikádována velkými rozpadajícími se kmeny, jež ležely každým směrem. Jdouce po těchto přirozených mostech, byli jsme často zdržováni tím, že jsme zapadali po kolena do ztrouchnivělého dřeva; jindy majíce v úmyslu opřít se o pevný strom, divili jsme se nalézající místo toho rozloženou hmotu, jež nejmenším dotykem se povalila. Konečně dostali jsme se mezi zakřslé stromy a dostihli potom holého hřbetu, jenž nás k vrcholu dovedl. Zde měli jsme rozhled pro Ohnivou zemi význačný; nepravidelné řetězy vrchů, z části sněhem pokrytých, hluboká, žlutozelená údolí a ramena mořská prorývající zemi mnoha směry. Silný vítr byl mrazivě ostrý a atmosféra něco zamlžená, takže jsme dlouho nevytrvali na vrcholu hory. Sestup nebyl tak namáhavý; neboť váha těla razila si sama dráhu, a vyklouzli-li jsme neb padli, stalo se to v pravém směru.“

2. února 1835 neopomíná Darwin zaznamenati: „Měl jsem poslední pohled na Cordillery.“

Ale ke konci března téhož roku je zase uprostřed nich, cestuje jimi. 5. dubna překročil průsmyk Uspalatský (12.440 stop). „V roklích na několika místech leželo mnoho sněhu, ale povrch v celku byl obnažen.“ V tu dobu zabýval se určováním sněhové linie v Cordillerách. Z poznámky

o Cumberském průsmyku: „A přece je odtud úplně viděti Aconcagua,“ mohlo by se souditi, že Darwin také tento průsmyk překročil. Není pochybnosti, že na tehdejší dobu jsou to výkony značné.

Z několika odstavců 13. kapitoly plyne, že Darwin věnoval velkou pozornost také pohybu ledovců a zjistil na některých místech Olnivě země jich ustupování; popisuje jich polohu a diskutuje vliv ledovců na utváření země.

8. června odhodlala se výprava opustiti průliv Magellanův, a sice průplavem Magdalenským teprve nedávno předtím objeveným.

(Příště dále.)

*

Špík z Martulku.

Dr. Jiří Čermák.

(Pokrač.)

V Martulku proslídili jsme již mnohé kouty; vyšli jsme na Ponici, Širokou Peč, na Dovščí Kříž. Jen na Špík neodvážili jsme se pomysleti, neboť hluboký, ledový kuloár, jenž sleduje příkré boky hory od hlubokého zářezu sedla mezi ní a Ponickou, vítal nás pravidelně, kdykoli jsme meškali v jeho blízkosti (na středním hřbetu Martulku), hromovým rachotem řítících se lavin kamení. Až během času přece došlo také k pokusu, jehož jsme se dříve obávali.

Nyní stojíme v „Pod Špíkom“ a hledíme v místa, kde nebezpečný onen žlab ústí k nám hladkou, podivnou rourou, zcela kolmou, sevřenou mezi stejně kolmé stěny. Při dolním okraji jejího pustého jícnu rozkládá se strmý kužel lavinového sněhu. Čím blíže přicházíme, tím jasněji vidíme, že hladkým jícnem neprojdeme; věnujeme tedy více pozornosti obklopujícím jej stěnám, lze-li jej obejít. V pozdním létě sněh slit v hladkou, pevnou hmotu ledovou; kdyby nebyl tak hustě posypán skalními úlomky a roztříštěnými kusy zřícených balvanů, sotva bychom se mohli tak bystře pohybovati po strmé jeho ploše vzhůru, až těsně pod „jícen“. Rourovitý komín ten vyhlíží odtud velice nepříjemně. Sám Komac, který se tak hned nezalekne, vrtí hlavou a dokládá, že nás zde skála „nepustí naprej“. Opouštíme proto pochmurný, mlhami zavalený kout, v němž zdá se dřímati zkáza, a vystupujeme v pravo na skalní hranu, kterou Komac doporučuje jako jedině možné východisko.

Ojedinelé krůpěje dopadají na nás z hustých mlh. Nedbáme jich. Na nepatrném výstupku běháme krpce a lano z tlumoku, neboť nad námi ční do mlh strmá skála, celistvá jako obrovská plotna. Jen několik nepatrných trhlin ji prorývá, a ty budou nám branou k cestě do výše. Nejprv krátká, nedosti zřetelná římsa vede horizontálně v pravo pod mělký komín; šikmo nad ním volná stěna a v té vznášejí se Komac. Hlava — dle spojení lanem — je na řadě druhý; poslední jdu já, uvázan ke konci lana, za svými předchůdci komínem, pak volnou stěnou, v níž teprve nyní, při těsném styku, objevil jsem nepatrnou prasklinu, jež musí umožniti postup k cíli. Ruce marně tápají po zá-

chyty a krpce stěží lnou k nepatrným nerovnostem skály. Mimoděk zrak ob čas zavádí o napiaté lano a připomene lezci, že chvílemi visí žití jeho na „nitce“ pouze 12 mm. silné. Nepatrný stup, kam jsem mohl umístiti celou špičku nohy, uvítal jsem skoro jako spásu a rád jsem uposlechl hlasů shůry, že musím na něm vyčkat, až první členové naší partie se posunou o něco výše. Co se děje nade mnou, nemohu pozorovati, neboť lezci jsou v pohybu přímo nad mojí hlavou. Zdvihnu-li zrak za nimi, k zamlženým výšinám, jsem v nebezpečí, že se mi nasype udrolená tříšť do obličej. Větší kusy kamení na štěstí letí v širokém oblouku s divokým bzukotem mimo mne jako střely a zapadají do hlubiny.

Po chvíli, když už mne dlouhé držení se v nehybné posici vysilovalo, dostal jsem povolení k další cestě. Rovně nahoru stěnou to šlo nejprv velmi špatně; záchyty skoro žádné; trsy trav vyplňují jediná místa, kde by případně snad bylo možno dobře se postavit nebo zachytit. Po několika metrech jde to ještě hůř. Shora usilovně tažené lano strhlo mne s pracně získaného stupu a přimáčklo mne ke skále. Nevidím následkem toho pod sebe, kam postaviti nohy; držím se pouze tím, že křečovitě zatínám prsty do trav a skalních štěrbin, nohama marně hrabu po skále, abych nahmátl stup, a volám v zoufalém humoru do výše: „Počasi, gospod Komac, zdaj sem pozabil nogel“ (Po-malu, zapomněl jsem někde nohy!) — „Saj imajo gospod še trbuhl“ (vždyť máte ještě břicho) — zní shůry šibeniční odpověď Komacova, charakterisující neobyčejně případně způsob, jakým jsem ne lezl, nýbrž vlekl se vzhůru. Konečně zachytil jsem se nízkého stromku, vyrostlého na kraji travnaté, úzké římsy, a vyšvihl jsem se ke svým předchůdcům mezi keřiky alpských růží.

Nejhorší měli jsme za sebou. Sráznost stěn poněkud povolila; komín, zdvihaající se strmě dále do výše, netřeba nám již bráti útokem. Přejít v pravo přivedl nás přece aspoň v takový terrain, kde bylo možno slušně lézt. Ne sice ještě všem zároveň, ale přece již tak, že i po jednom postupovali jsme rychleji. Nejprv strmým koutem, jehož spodní část byla poněkud převislá, pak několika travnatými stěnami a komíny, z nichž některé vyvolaly do jisté míry svou naprostou kolmostí dojem předchozí passáže, na stupňovité skály.

Střežovitá římsa, zdobená stopami kamzíci přítomnosti, vede nás v levo za roh, do mělkého zákoutí, kde pod žandarmem zeje otvor do onoho neschůdného, rourovitého komínu, jež obcházíme. Udivený zrak hledí oknem tím a klouže po hladkých, zarudlých stěnách pekelného jícnu do příšerné, v mlhách se tmící hlubiny, že si nejsme jisti před závratí a raději ustupujeme od kraje propasti do bezpečného ústraní. Máme zde pohodlné místočko k odpočinku. Mírněji skloněný, těsný žleb nad rozevřeným oknem prolézáme pak rychlým tempem všichni současně.

Dlouho jsme v tomto tempu nesetrvali. Travinami porostlé kolmé stupně a komíny donutily nás zase k pomalejší práci; třebaže jednotlivci snažili se vykonati, co bylo v jejich moci, ježto krůpěje dešťové, dosud ojedinelé dopadající, zhoustly nyní ve vydatný liják. Skály,

jež dosud byly pouze vlhké, pokrývají se tenoučkými vodními pramenky, jež při doteku rukou zatékají do rukávů a působí svým chladem a mokrem pocit velmi odporné.

Zkoušíme travers do velkého, sněhem vyplněného kuloáru, s jehož dolním koncem jsme již ve stejné výši, ale dosud marně. Musíme stále ještě přímo vzhůru. Slézáme tedy strmé, travnaté skály, při čemž mokré trsy travin, prosycené vodou, nám promáčeji šat. Vzdušný přechod vysoko nad bílými sněhy velkého žlebu — odkud rachotí řítící se lavina balvanů — přivádí nás těsně nad propastí po úzkých stubech za roh pilíře, kde můžeme již snáze směřovati do výše strmými trávníky a keři alpských růží. Proudý vod lijí se z mračen nás obklopujících a dokonávají dílo zhouby i na těch místech našeho oděvu, jež dosud byla sucha.

S radostí vítáme krásnou římsu, širokou, jež vede horizontálně bokem Špiku od vrcholu pilíře, po němž jsme se dosud brali, k nitru velkého kuloáru, a zdá se nám po předchozím lezení hotovou promenádou. Ostrý zrak vůdce vypátral brzy přístřeší, kam bychom se mohli před přívalem nebeských vod uchýlit. Bylo půvabné; ani nejromantičtější duch nedovedl by skombinovati divočejší úkryt: pod římsou, v strmém boku propasti, nad srázným dnem sněhové rokle, tam, kde dvě strmé vrstvy ploten vytvořily během času mezi sebou malou výduf. Vnikli jsme do těsné jeskyňky opatrně se posouvající po kluzkém srázu a vmačkli jsme se do jejího nitra. Dva vyčnívající kameny držely mne a přítele Hlavu před vypadnutím z šikmé plochy úkrytu; Komac vtiskl se do úzké štěrbiny a pojistil se proti pádu opřev nohu o nízký strop. Chvěli jsme se zimou; venku v studeném větru zmítaly se chomáče tu hustších, tu průsvitnějších mlh ve větrném víru, hlučně rozléhal se pleskot krůpějí o mokré skály; se všech stran stékaly po plotnách a žandarmech proudy vod, jež spojovaly se v komínkách ve vodopády a spěly v podobě divokých bystrin, strhujících vše, co v cestě, k hluboké rokli, jejíž srázný, úzký sněhový pruh pod námi občas prosvítl. Hromový rachot a třesk padajícího kamení hláhol ozvěnou odevšad. Kdykoli mlhy seřidly, zahlédli jsme pod okrajem našeho úkrytu přes špičky svých bot divokou roklí po sněhu, sjížděti závratnou rychlostí salvy balvanů do neznámých, mlhami krytých hlubin. Komac vzdor své málo bezpečné posici klidně dřímá. My zbylí sedíme mlčky, abychom svého vůdce nevyrušovali z blahodárného spánku — stěžoval si v poslední části výstupu na bolest hlavy — hledíme teskně do mlh a vineme cigarety. Vůně dýmu přinesla nám do vlhkého výklenku aspoň zdání tepla a rozplažovala chmurné myšlenky o nejbližší budoucnosti, jež dotěrně nám vystupovaly před očima. Nevím, kolikrát zkřehlé prsty sbalily hebký tabák v papírový obal, nevím, jak dlouho jsme v nehnutých posicích vyčkávali změnu počasí. Několikrát se mlhy zdvihly, vůkol nás se poněkud rojasnilo, že začali jsme doufat skoro v lepší budoucnost — než nejbližší chvíle těžkou oponou šedých mlh zase nás zbavily mladých nadějí. Za mými zády ze spáry vrstevní vyprýštil prudkým proudem pramen; potěšil nás sice svou pitnou vodou, ale oloupil nás o místa. Chtěj nechtěj —

Výška nad mořem 812 m.

KRANJSKA GORA

KRAŇSKO (GORENJSKO)

Stanice státní dráhy na trati Trbiž · Jesenice · Lublaň.
Nádraží bezprostředně u místa.

Doba jízdy a ceny:

z Prahy	15 hod. *)	rychl.	za K 47'30	II. tř.	a K 24'10	III. tř.
z Vidně	12	"	"	"	37'10	"
z Celovce	2	"	osob.	"	4'10	"
z Lublaně	2 1/2	"	"	"	4'60	"
ze Záhřebu	5	"	"	"	11'50	"
z Terstu	3 1/4	"	rychl.	"	13'80	"

*) Trvání jízdy přímými vlaky bude zavedením nového řádu ještě podstatně zkráceno.

.....

Prekrásná horská poloha 812 m. nad mořem.

Střední horské podnebí. Svěží a naprosto čistý horský vzduch.

Lékařsky doporučené letní sídlo pro děti i slabé a vůbec pro utužení zdraví, pak pro rekonvalescenty a chudokrevné, při nemocech srdečních a nervových.

Příjemné a klidné letní sídlo, pro svěžest vzduchu zvláště v horkých měsících letních doporučitelné též zdravým, jen odpočinek vyhledávajícím.

Znamení **východiště** pro turisty a horolezce.

Výhodná poloha též pro zimní sporty.

V místě má sídlo c. k. okresní soud a c. k. berní úřad; dále:
Telegrafní úřad.

Pošta (doručuje se třikrát denně).

Lékař.

Několik obchodníků; pekař; řezník.

Hotely: Razor, nový, moderně zařízený, 17 pokojů o 1 neb více postelích; hotel Pošta.

Hostince: Slavec, Kristan, Košir.

Soukromých obydlí hojnost (s kuchyní nebo jen zvláštní pokoje). Ceny mírné.

Koupele říční; na vanových a písečných se pracuje.

Hřiště tenisové a j.

Povozy u Slavce, v hot. Razor.

Výhodné spojení s Jesenicí (Bledem)—Gorici—Terstem;

s Jesenicí—Bělákem—Celovcem, Vídní a Prahou;

s Jesenicí—Lublani;

s Trbíví—Pontebbou—Benátkami.

KRAJSKA GORA položena je v půvabném, poměrně širokém údolí mezi Karavankami a Julskými Alpami. Pohled a přístup do těchto otvírá postranní údolí Pišence se stejnojmennou říčkou a s malebným pozadím mohutných velikánů Prisojnika (2555 m.) a Razora (2601 m.).

Do údolí Pišence vede nově zřízená krásná cesta, která krátce před umělým asi 10 m. vysokým slapem přestupuje řečiště; zde objeví se čarokrásný pohled do středu velkolepé horské skupiny. Hojnost sedátek se stoly poskytuje příležitost příjemného odpočinku. Cesta sama vine se na pravém břehu říčky Pišence dále než hodinu od Kranjské gory; pak se pod mohutným hřebenem Prisojnika dělí.

Na pravo jde stezka přes sedlo Vršič ku prameništi Soče a do romantické Trenty; vlasti Zlatoroga a neohrožených lovců trentských. Tudy je také přístup na hory Mojstrovku a Prisojnik.

Levá stezka vede mezi strmými nebetyčnými stěnami Škrlatic a Rogice na jedné a Prisojnika a Razora na druhé straně. Po této stezce je přístup ku strmým Križským Stěnám, odkud lze opět dostoupiti Křiže, Křižských jezer a Razoru.

V hlavním údolí Sávkém protíná Kranjskou goru skvostná císařská silnice, která k západu vede k Podkoren; odtud jest pohodlný přechod přes Korenské sedlo do Korutanska.

Na cestě této leží známá horská ves Strmec se skvostným rozhledem. Také Podkoren leží velmi malebně a po celé cestě otvírají se stále se měnící pohledy na vzdorné štíty Julských Alp; zde plně chápeme chválu, kterou vzdal krajině té již anglický vědec Humphry Dawy řka, že údolí toto je nejkrásnější, která v celé Evropě poznal. Z krásné zemské silnice dále na západ spějící k Ratečím zjevuje se tu na zad přes Kranjskou goru strmá pyramida Špiku a Škrlatic, tu zase před námi pyšná Ponica. Před Ratečemi otvírá se čarokrásný pohled do údolí Planice s pozadím Mojstrovky a s charakteristickými konturami Jalovce.

Z Planice přitéká Sáva, jež vzniká pod Ponico pod jménem Slap Nadiže. Minuvše Rateče spatřujeme malebný vrchol Mangarta, na jehož úpatí skrývají se dvě perle přírody alpské: čarokrásná jezera belopečská (Klaňska).

Možno-li, snad ještě krásnější a malebnější panorama otvírá se ze silnice od východu přicházející, jdeme-li po ní osadou Gozd směrem k Mojstraně. Na severní straně idyllická horská víska Srednji vrh, na jižní divoce rozečkaný hřeben Široké peči (skály) a Poldna. Úval, kterým otvírá se pohled na tyto mohutné, téměř nedostupné velikány, zove se Martulek. V něm skrývá se krásný kolem 70 m. vysoký vodopád.

Krásné procházky a zajímavé rozhledy naléztí lze však též v bezprostřední blízkosti Kranjské gory. Okrašlovacím spolkem upraveny a četnými sedátky a stoly opatřeny četné promenády, z nichž v první řadě zmínky zasluhují procházky přes Brda a t. zv. Mali Rovt.

Přehled některých procházek, výletů a horských tur z Kranjské gory.

Číslo	Procházka, výlet či horská túra	Východiště	Směr	Vzdálenost hodin		Cesta známá?	Poznámky
				vozem	pěšky		
1.	Hotel Razor	Podkoren		1/4	1/2	—	Císařská silnice nebo dobrá polní cesta. Hostinec.
2.	"	Brda			1/2	ano	Krásný rozhled, cesta lesem, lavice a stoly. Okružní cesta.
3.	Hotel Pošta	Mali Rovt-Pišenca			1/2	ano	Krásný rozhled, stinná cesta lesem, sedátka a stoly; okružní cesta.
4.	Hotel Razor	Velika Pišenca-Baba			1/4	ano	Rozkošná krajina, pěkná cesta, sedátka a stoly.
5.	"	Velika Pišenca-Klini			1 1/4	ano	Pohodlná promenádní cesta až k rozcestí pod Prisojnikem.
6.	"	Strmec		3/4	1 1/2	ano	Krásný pohled do Korutanska. kromě silnice též slušná cesta polní.
7.	"	Rateče ves		1/2	1	—	Malebné pohledy na Julské Alpy; silnice; hostince.
8.	"	Rateče — Hotel Mangart		1	1 3/4	—	Krásná cesta, dobrý hotel přímo u nádraží. Odtud ne celé půl hodiny k jezerům belopečským.
9.	Silniční most přes Pišencu	Gozd ves		1/2	1	—	Císařská silnice. Malebné pohledy na Karavanky a Julské Alpy.
10.	Hotel Razor	Vršič-Vossova chata (něm.)			3	ano	Snadná partie; přechod do Trenty. Chata ohostěna.
11.	"	Trenta			5	ano	Romantická, snadná túra. V Trentě hostinec s noclehy.
12.	"	Mala Pišenca - Planica			3	ano	Krásná romantická stezka; pouze pro turisty.
13.	Silniční most přes Pišencu	Srednji vrh			1	ano	Snadná cesta, krásné rozhledy. Odtud na Vozicu 2 hod.
14.	"	Úval Martulek			2 1/2	ano	Přístup bez obtíží, nikoliv však bez námahy. Krásný vodopád.
15.	"	Mojstrana - Dovje		1	2 1/2	—	Cesta po silnici s malebnými pohledy na hory.
16.	Nádraží v Kr. goře	Planica - Slap Nadiže			3	ano	Podél železnice. Snadná pěkná cesta. Údolí s divokým závěrem.
17.	Po dráze	Rateče - Belapeč 10 m.			—	—	Odtud k jezerům belopečským 20 m. Mangart 6 hodin.
18.	"	Dovje 20 m.			—	—	Odtud vodopád Peričnik 1 1/4 hod., Aljažův dům 3 hod., Triglav 7 hod., Karavanky: Golica, Kepa.
19.	"	Jesenice 30 m.			—	—	Odtud Golica s Kadilnikovou chatou (slov.) 4 hod.
20.	"	Bled 50 m.			—	—	Bledské jezero.
21.	"	Bohinj (Bochynj) 1 1/4 h.			—	—	Bochyňské jezero, Triglav, Černá Prst.
22.	"	Dobrava 45 m.			—	—	Vintgar, vodopád Radvany. — Bled.
23.	Hotel Razor	Mojstrovka		5	ano	ano	Túra nikterak nebezpečná; krásný rozhled.
24.	Hostinec Kristanův	Vožica		3	ano	ano	Poměrně snadno přístupný vrchol s vděčným rozhledem. Zpátky přes Srednji vrh.
25.	Hotel Razor	Prisojnik		6	ano	ano	Těžší túra. Doporučuje se vůdce.
26.	"	Špik		5	ano	ano	Těžší túra. Doporučuje se vůdce.
27.	"	Križ		5	ano	ano	Pro méně zkušené jen s vůdcem. Pod Křižem jezero.
28.	"	Razor		8	ano	ano	Prost obtížná túra, ale velmi vděčná. Ne bez vůdce.
29.	"	Škratice		10	ano	ano	Jenom s vůdcem. Těžká túra ne bez nebezpečí.
30.	Nádraží v Kr. goře	Jalovec		8	ano	ano	Jen pro zkušené horolezce s vůdcem.
31.	"	Ponica Střední a Velká		8	ano	ano	Jen pro zkušené horolezce s vůdcem.

Poznámka.

Vzhledem k německým jízdním řádům a průvodcím uvádíme tu některé názvy v německém znění; samo sebou se rozumí, že na Kraňsku sluší užívatí při pokladnách atd. označení slovinského.

Kranjska Gora = Krónau;
Jesenice = Assling;
Celovec = Klagenfurt;
Bled = Veldes;
Beljak = Villach;
Trbiž = Tarvis;
Trst = Triest;
Gorica = Görz;
Ljubljana = Laibach;
Rateče = Ratschach;
Bela peč = Weissenfels;
Dovje = Lengenfeld.

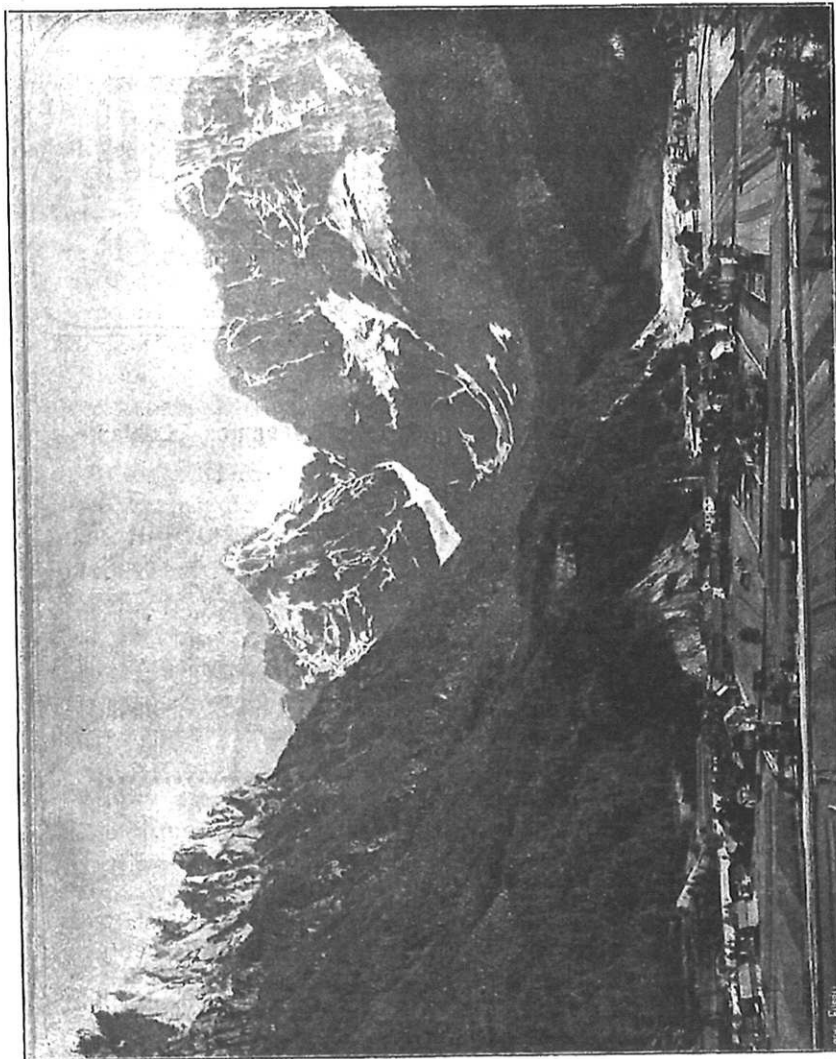
Všecky bližší zprávy ohledně bytů atd. bezplatně podá

Letoviško družstvo v Kranjski gori

(spolek okrašlovací a pro povznesení letní návštěvy; starosta MUDr. Jos. Tičar)

Kraňsko (Gorenjsko).

Dotazy ochotně sprostředkuje též Český odbor Slov. Alpského Družstva v Praze.

KRAJSKA GORA.

obuti do kovaných bot, neboť krpce byly naskrz promočeny a nohy v nich křehly — opustili jsme jeskyni a po mokřích, strmých plotnách vylézáme zase na onu římsu, kterou jsme as před dvěma hodinami vítali jako spásnou úlevu po namáhavém výstupu z „Pod Špikom“.

(Příště dále.)

*

Vitoša.

Napsal PhC. Fr. Rambousek.

(Pokrač.)

Přešel jsem čtyřúhelníkové sněhové pole a po několika minutách jsem byl nahoře na syenitové planině Vitošské, vysoké asi 2000 m. Všude bylo mokro, půda protkána četnými potůčky a místy rašelinná s bujnou alpinskou vegetací. Z vlastní planiny se zvedá několik vrcholů, z nichž nejvyšší jest Černí Vrch (2285 m). Vystoupil jsem na vrcholek nejbližší, zvaný pro svou zvláštní formu „Dve uši“, odkud je ještě dobrá hodina cesty na Černí Vrch. Prosíval jsem kořeny trav s nadějí, že najdu nějaké nové *Niphetodesy* — ale bezvýsledně, zde mezi skaliny byla půda již značně suchá. Šel jsem směrem k Černému Vrchu, hledaje stžeku dolů, ale marně, byla — což jsem tehdy netušil, docela na jiné straně! Přišel jsem také k malé nádrže vodní — a ježto slunce dosud stálo dosti vysoko — počal jsem v ní lovit, a našel několik pěkných *Agabusů*, *Hydroporus nigrita* F., *Helophorus glacialis* Villa, *viridicollis* Stephenson, kromě toho *Gammarida* . . . Pustil jsem se po té rovně dolů v naději, že přece bez cesty slezu a že to bude zajímavější. Tak jsem došel k novému poli sněhovému, kolem něhož bylo množství kamenů, které jsem všechny zobracel a výsledek byl překvapující: vedle *Trechusů* již uvedených též *Xenion ignitum* Kr., *Molops rhodopensis* Apf., *Pterostichus minor* Gyllh., *rhilensis* Rottb. Brucki Schaum, velmi četný *Calathus metallicus* Dej. a j. Sníh se svažoval velmi šikmo dolů, i pustil jsem se po něm a opustil ho teprve, když se pode mnou propadl a já spadl do ledové vody a nabral si plné botky . . .

Ze všech mých posavadních cest byla tato nejhorší. Úplně sám, v cizí krajině, uprostřed neprostupných houštin, kde posud zdržují se medvědi, jsem sestupoval dolů stále kolem potoka, obcházel vodo-pádky, spouštěl se po stromech, každou chvíli padal po kluzkém kamení, ve strachu, že nedojdu před šerem dolů. A tím nebyla míra všech útrap dovršena: účinkem vypité ledové vody pocítil jsem prudké bolesti, že jsem jen s těžší postupoval ku předu. Romantické okolí ztratilo pro mne všecken půvab, přál jsem si jen dostihnouti co nejdříve Dragolevce. Po tříhodinné lezení jsem konečně ušel cestu — zbývalo jen přebrodití potok, což jsem bez rozmyslu vykonal. Zbývala část cesty uběhla mi rychle a já v duchu žehnal turistickému družstvu, které upravilo pěknou cestu nahoru. Monastýr zůstal po levé straně a ani mně nenapadlo stavěti se tam ještě. Slunce už dávno zapadlo a můj společník na mne jistě čekal v hospůdce v Dragolevci.

Vynutiv si kamením vchod do vsi, hájené celou smečkou psů, sešel jsem se v naší milé hospůdce s p. Burešem. Při našem návratu plála již v ulicích sofijských četná světla.

II.

Zatím uplynula doba dvouměsíční a chýlilo se ke konci července. Na vrcholku Vitoše vzdorovalo úpalu slunečnímu již jen sněhové pole podoby čtvercovité.

V poledne — druhého dne po mém návratu z okružní cesty Bulharskem — překvapil mne přítel Bureš zprávou, že se koná univerzitní botanický výlet na Vitoš. Projevil jsem ovšem ihned ochotu zúčastnit se a hned vykonány přípravy k odchodu.

U našeho krajana v Sofii koupil salám, pak jablka a sýr „kaš-kavál“ — a rychle jsem spěchal do botanické zahrady, odkudž se mělo vyjít.

Spěch můj však byl zbytečným, neboť bulharská „točnost“ zavini-la zase značné zpoždění a vyšlo se teprve ke čtvrté hodině.

Bylo nás 5 studentů a profesor botaniky Petkov se dvěma sluhy. Ubírali jsme se zase starou cestou přes Kurubaglar do Dragalevců.

„Ej — tuka ima krčv“ upozorňoval Ilčev na han (hostinec), kde mají červené dobré víno.

„Fsičko šte stane na krčv*)“ bylo obvyklé pořekadlo přítele Ilčeva, který slovem „krčv“ pak označoval všechny nápoje obsahující alkohol.

Stmívalo se pozvolna a milerádi jsme se napili červeného vína, bylť už dosti chladno a nebylo pražádné naděje, že se v příštích 24 hodinách s něčím „oteplujícím“ shledáme...

Do lesa pod Dragalevským monastýrem jsme už dorazili za úplňho šera. Postupovali jsme zvolna a tu upoutala naši pozornost Sofia v zá-plavě světél, bylť to krásný pohled na „Sofijsko-to pole“ uprostřed s městem, v pozadí s řetězem balkánských hor, na pravo s křivolákým Iskerem.

Chladno bylo dosti, jsouť noci kolem Sofie velice chladné a byli jsme již také přece jen značně vysoko.

Proto jsem se podívil, když jsem najednou před sebou spatřil mihotavé světélko, které poletovalo čile kolem keřů.

Byla to „svetulka“ (světluška) Luciola mingrelica Ménetr. Světlušky tyto poletují ponejvíce za teplých nocí a svítí přerušovaně.

Do monastýru jsme přišli už v úplné tmě.

Usedli jsme za stolem a pojídající různé výrobky bulharské po-strádali jsme silně „krčv“, hlavně pak ti, kteří přikusovali k salámu a sýru cibuli nebo česnek.

Obádavše dobře lavice a slamníky, kde jsme měli spáti — ulehli jsme...

*) Ze všeho bude krev.

Ze slovanských Alp.

Jezero, dávnou a osvědčenou horskou letní osadu českých alpistů doporučujeme pozornosti našeho čtenářstva. Při této příležitosti připomínáme, že také během září bývá v Jezeru velice krásně, takže i ten, komu dovolená připadne na konec leta, může ji v Jezeru příjemně strávit. O byty není sice nouze, přece však radno si je zamluvit. Nové chaty Slovinského alpského družstva Kamnická a Frischaufov dom jsou také z Jezera snadno dostižitelné a rozmnožují počet horských tur, jež možno pohodlně vykonati.

Kranjska Gora. K tomuto číslu připojen jest prospekt letního sídla Kranjské Gory, o němž jsme se v našem časopise již mnoho-krát zmínili. Doporučujeme jej pozornosti našeho čtenářstva. Jest nutno, aby účinnou agitací byl počet neněmeckých letních hostů zvýšen, neboť jen tak možno ukázati lidu, že není svým životem odkázán na německou milost. Vzdor stále organizační činnosti českého odboru S. P. D. je stále ještě mnoho našinců, ba, i členů našeho družstva, kteří docela zbytečně uchylují se na léto do alpských krajín německých. Pro příští léto musí se státi českým turistům povinností posílit slovanský živel v letních sídlech Slovinských Alp, v Jezeru, na Bledu a v Kranjské Goře.

Z Jezera píše nám pan starosta Muri, že od 24. února šestnáct dní nepřetržitě sněžilo. Ještě v posledním týdnu března bylo v údolí na dva metry sněhu. Deset dní bylo Jezero bez spojení; ani pěší pošta nedošla. Chatu však jest už viděti, a jak se dá souditi, neutrpěla škody. U Železné Kaple padaly laviny, odnesly jeden dům a zahubily 3 osoby. Toliko po erární silnici možno se dostatí někde; jiné cesty byly před týdnem ještě úplně neschůdné.

Fran Kokole, kdysi učitel v Koritnickém Logu, který se velmi zajímal o stavbu chaty a hledal pro ni místo, zemřel minulého měsíce v Gorici. V poslední době působil jako ředitel v Podbrdu.

O Jesenicích, Kranjské Goře, Trbiži a okolí v posledním týdnu března píše nám slovinský turista: Vydal jsem se 25. března do Jesenic. Vysoké hromady sněhu v ulicích činily dojem plné zimy, ne jara. Podobně bylo v Kranjské Goře a Trbiži. Závory na dráze jsou větším dílem spuštěny a nad nimi ještě dosti vysoko sníl. Po cestě z Trbiže do Rablu vrstvy sněhu byly čím dále tím vyšší; u Rablu byly již skutečné hradby sněhové, které vyhazuje stále na sta mužů, žen a dětí. Některé domky jsou dosud po střeche ve sněhu, z hospodářských nižších stavení vyčnívá jen kus střechy. Přímě před Rablem spadla před časem lavina půl kilometru široká; odnesla dva domy, z nichž částí leží skoro v silnici, přivedla dolů tisíce vyvrácených stromů a dříve pokácených kmenů, jež trčí ze sněhu do silnice. Za Rablem ke Predelu jest ovšem sněhu ještě více. Silnice na sedlo z této strany zavřena je pro jízdní poštu a jiné sáně dosud; nebylo totiž možno zmocí masu sněhové. Z jižní strany jede se až na Predel; mezi Predelem

a Rablem nutno obstarati poštu přenášením balíků, bedniček a dopisů. Mnoho dělníků, Slovinců, Němců a Italů odstraňuje zimní sněh se silnice, přes kterou padají nyní také laviny. U jedné velké laviny zaměstnáno bylo plno lidstva očekávajícího, že zase co nevidět pohně se sněh znova a že bude nová práce. Tam dohonil jsem příprěž, sáně. Koně byli odvázáni, kočí snažil se převést je přes lavinu, aby s jinými mohl pak táhnouti sáně za koňmi. Pro zaměstnané dělnictvo hrozí tu nebezpečí lavin stále. Dvakrát v posledních dnech byli strženi dělníci lavinou a stěží se zachránili; les je tu velmi poškozen. Vojáci z hořejší pevnosti v husím pochodu rychle přecházejí nebezpečná místa; jdou do Rablu. Na sedle vede již ze silnice vchod do obou hostinců; do nedávna tomu tak nebylo. Na zpáteční cestě k Rablu potkal jsem vojáky, které jsem viděl dříve sestupovati, jak nesli namáhavě bedničky s patronami a proviantem nahoru. Koně a sáně, o nichž jsem se zmínil, byly jen o malý kousek cesty blíže k sedlu. Dolejší ochranná galerie je velmi poškozena a musí býti důkladně opravena. Sněžilo celý den; štěstí, že nespadla žádná lavina. Na zpáteční cestě z Rablu do Trbiže zatím napadlo as 15 cm sněhu nového; byla to cesta neutěšená. — Také Trbiž byla odloučena od světa osm dnů; ještě potom nebylo bezpečno jeti k Pontebbē pro stálé laviny. V druhém týdnu března pracovalo v Trbiži a okolí přes 6000 osob na odklizení sněhu, většinou vojáků. Jen silnice a něco málo cest jiných ze vsí, které jsou dráze blízké, jsou volny dosud; ostatní vše je zasněženo, nízké ploty jsou pod sněhem, nebo trčí jen několik centimetrů ze sněhu. Od Mojstrany dolů k Lublani jsou aspoň prostory nádraží již volny, totiž prosty sněhu.

V **Koritnici** je veliké množství sněhu. V okolí chaty kupí se sněh do výše tří metrů, takže novostavba prodělává důkladnou obtěžkací zkoušku.

Z **Kranjské Gory** sdělil p. starosta MUDr. J. Tičar, že koncem února a počátkem března padal stále sněh. Napadlo ho na čtyři metry, takže Kranjská Gora byla deset dní odloučena od celého světa. Potom — 6. března — počaly jezdit teprve vlaky, ale jen některé. Sněh sahal až po střechy domů.

O **naší cestě z české chaty k saviňskému sedlu** (Žrelem) praví K. Greenitz v č. 768. „Österr. Alpenzeitung“ (ve článku aus den Steiner Alpen), že je skvěle založena a výborně zajištěna. — Po této zprávě sice ve Žrelu stezka byla porušena pádem skal, avšak do léta bude upravena ještě lépe, než byla dříve.

Výstup na Vrtaču v Karavankách dá se provést též od Belického sedla přímo po hřebenu. Zajímavé, ne příliš těžké šplhání.

Na **Škrlatici** byla dána vrcholová kniha několika členy kraňské sekce DÖAV.

*

Literatura.

Přímoří a Dalmátsko. Praktický průvodce po slovanském jihu. Seřpsal Milan Fučík. Se 17 obrázky, plánem Terstu a 5 mapkami. —

Cena není udána, je však jistě malá; spisek v malém oktávu nemá celých 100 stran. — Neměli jsme dosud průvodce po Istrii a Dalmácii. Činili jsme před léty pokus, ale věc se rozbila o finanční stránku. Fučíkův průvodce je vskutku praktický; je psán tak, jak mají býti psány knihy cestovní, krátce, bez zbytečností, a je v něm přece skoro vše, co cestovatel po Přímoří, chorvatském pobřeží, Dalmácii, po ostrovech chorvatských a dalmatských, i k výletu do Cetyně potřebuje, takže velice rádi jej doporučujeme. Dáváme mu přednost před Hartlebenovým „Führer durch Dalmatien“, který byl dosud hlavní pomůckou průvodní. — Avšak pro druhé vydání Fučíkova průvodce, které pro velkou návštěvu Dalmacie z Čech lze brzo očekávat, máme za povinnost upozorniti na některé věci. Mezi našimi cestovateli do Dalmacie je dnes značné procento těch, kdo chtějí cestovati pohodlně. Doporučovati všem, aby jezdili druhou třídou na lodi, jak se to děje ve spisu, není vhodno. Kdo přeje si poněkud pohodlí, má ho trochu ve druhé třídě na lodi jen na několika parnicích. O kombinovaných listcích pro dopravu a noclehy na lodi, jakož i pro hotel v Dubrovniku není zmínky. Pro ty, kdo nesnesou cestu po moři, mohlo býti poznamenáno, že mohou jeti nepřetržitě Bosnou a Hercegovinou! „Kondukteur“ dávno již neexistuje. V Terstu není uveden hotel de la ville, Delorme, v Opatiji jen tři hotely, na Bledu schází Mallner, v Tolminu, v Bělaku, Divači, Sv. Petru, Ercegu, Zelenikách a jinde nejsou uvedeny vůbec hotely, v Trbiži jen Golob a Schoenbergl a do těch přece jde jen málokdo. V Dubrovniku není uveden nejlepší hotel Imperial (také ne pense Adrie, Gradac), ve Splitu hotel de la ville. Snad proto, že nejsou slovanské, avšak potom nemá důsledně u Bochyňského jezera vedle „Zlatorogu“ býti jmenován hot. St. Johann a jinde německé hotely také by měly býti vynechány. Ostatně v plné saisoně je často nouze o byty; každý cestovatel má vědět tedy o všech; připomenouti se může, co je slovanského a co ne. Ze Rjeki do Bakarů udána je vzdálenost jen povozem a barkou, ač jezdí také laciné parníky. — V Cetyni uvedeny jsou hotely Grand a Rýnské Víno; toto poslednější označení vysvětluje: majitel hotelu jmenuje se Reinwein. — Než, tyto a podobné věci dají se ve druhém vydání opravit.

Dr. K. Väter. **Mořské lázně Grado u Terstu.** Rozšířený a doplněný otisk z Časopisu českých lékařů r. 1909. Z našich alpských turistů obrací se nemalá část skoro každého roku na kratší neb delší čas do lázeňských míst na Adrii a těm přijde jistě velice vhod odborný lékařský posudek o lázních v Graděži (Grado), které jsou nyní českými hosty hojně navštěvovány. Předností Väterova pojednání jest, že vyplývá z důkladné autopsie a je upřímné, nezatajující vady a nepotlačující přednosti. Kromě toho je v něm mnoho důležitých podrobností, takže návštěvník může si vše dobře promyslet. Cena 1 K, poštou 1.10 K; k dostání u autora, Praha-II., Žitná ul. č. 5.

*

Různé.

V korutanském sněmu došlo za posledního zasedání při debatě o návrhu poslance Waldnera na zákonnou úpravu cest turistických k velké debatě, ve které někteří velkostatkáři, zvláště hrabě Lodron, vystoupili prudce proti turistům. Návrh Waldnerův, dle něhož zemský výbor je vyzván, aby zavedl jednání o zákonné úpravě, byl však přece přijat. (Z österr. Touristen-Zeitung.)

Stavba dráhy z Berchtesgadenu ke Královskému jezeru byla v pozdní jeseni započata. Délka trati je 4.94 km. Stoupá z 541 m na 606 m.

Hannibalova cesta přes Alpy. V „Alpině“ (č. 20. z r. 1908) uveřejňuje J. Süders zprávu, že loňského léta překročil všechny cesty, které se uvádějí jako Hannibalův přechod, totiž sedla u malého sv. Bernarda, Mont Genève a Mont Cenis, a že nesouhlasí s míněním, jakoby Hannibal byl přešel do Itálie některou z těchto cest. Porovnává údaje Polybia a vyslovuje úsudek, že přechod dál se od ústí Iséry do Rhony až k Vienne, pak k sedlu du Mont du Chat, odtud dolů do Chambéry a k Albertville, potom přes Beaufort a Col de Roselent za bojů s Centrony do Chapieux, Col de la Seigne ke Combalskému jezeru a přes Col de Chécouri do Courmayeuru. J. Süders slibuje, že v příštím „Jahrbuchu“ švýcarského alpského klubu odůvodní blíže svá tvrzení.

Pro nehody při zimních sportech zavedla dle časopisů vídeňská pojišťovací společnost „Providentia“ zvláštní pojištění.

*

Spolkové zprávy.

Poslední večer odboru v této saisoně koná se 2. dubna o půl 8. hod. na Žofíně a je spojen s tombolou ve prospěch české chaty pod Grintovcem. Před tombolou budou promítány obrazy z Bosny, Hercegoviny a dalmatského pobřeží. Slovní výklad k obrázkům podá pan král. zemský rada dr. Boh. Franta.

Valná hromada našeho odboru byla odložena na den 7. dubna 1909. Na pořadu je zpráva o činnosti, volby funkcionářů a volné návrhy. Valná hromada koná se v místnostech odboru o 6. hodině večerní, nesejde-li se dostatečný počet členstva, koná se o 7. hodině druhá valná hromada bez ohledu na počet přítomných.

Humpolecké lodny

na obleky turistické a lovecké, jakož i jemné modní látky anglické a brněnské doporučuje v největším výběru a levných cenách při dobré jakosti obchodní dům

J. Novák,

Praha, Vodičkova ulice, jediné „u Štajgrů“,
Kolín, Rubešova ulice.

== Vzorke na požádání franko. ==

KRÁŇSKO

zeměrozkošných alpských jezer (Bledské, Belapečské, Bochyňské atd.) a velkolepých vodopádů (Peričnik, Savica, Vintgar a j.) —

země nádhery alp Julských, Kamnicko-Saviňských. Karavanek a malebných horských údolí, protěkaných bystřinami —

země krápníkové báje podzemních jeskyň (Postojenské, Malootocké a j.)

Letní sídla: Bled, Bochyňská Bistrica, Begunje, Dovje, Kamnik, Kráň, Kranjska Gora, Škofja Loka, Toplice a j. v.

Deželna zveza za pospeševanje prometa tujcev
na Kranjskem

(Zemský svaz pro povzbuzení návštěvy cizinců v Kráňsku)

== podává bezplatně informace o cestování a ubytování v Kráňsku. ==

KANCELÁŘ:

Lublaň (Ljubljana) Miklošičova cesta 10, nádvoří hotelu Lloyd, naproti hotelu Union.

Úřední hodiny: od 3 do 5 odpo. —
Dopisuje se česky.

Důležité na cestu.

Přesné kapesní hodinky remont. s budíčkem, zvukného zvonkového hlasu. — Pedometry. — Přesné hodinky »Ordre« antimagnetické. Cenník zašle

OTOKAR ŠTASTNÝ,

Praha, Celetná ulice, u pražské brány.

Dříve než vydáte se na cesty, zásobte se potřebami

u firmy

JOSEF ČUBA dříve POKORNÝ,

Praha II, Václavské náměstí č. 30.

Odborný závod prádlem všeho druhu a modním zbožím pro pány.

Pro turisty:

holeně, hole, košile z látky „Sport“, ve velkém výběru a v cenách mírných.

Pánům členům turistických spolků 10% slevy.

